

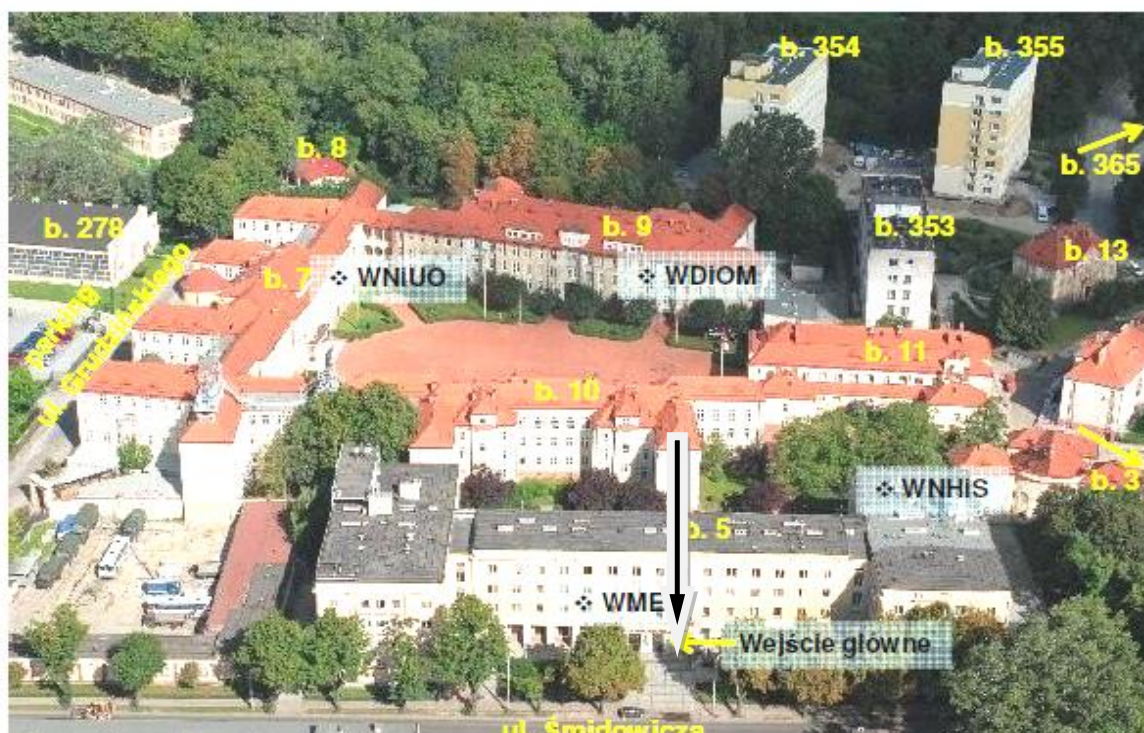
OBIEKT	<p align="center">BUDYNEK NR 5 W ZESPOLE BUDYNKÓW AKADEMII MARYNARKI WOJENNEJ nr rejestru zabytków 1859</p>
NAZWA OPRACOWANIA	<p align="center">PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH załącznik do „Projektu renowacji elewacji budynku nr 5 Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte wraz z wymianą stolarki okiennej, przebudową wejścia, budową pochylni dla osób niepełnosprawnych, budową windy...” wykonanego przez P.H.U.ZP – Ekoprojekt Zbigniew Proskura 84-120 Chłapowo, ul. Władysławowska 41</p>
ADRES OBIEKTU	<p align="center">ul. Śmidowicza 69 81-127 GDYNIA</p>
INWESTOR/ ZAMAWIAJĄCY	<p align="center">AKADEMIA MARYNARKI WOJENNEJ ul. Śmidowicza 69 81-127 GDYNIA</p>
PODSTAWA OPRACOWANIA	<p align="center">Wizje lokalne, uzgodnienia z Inwestorem i MKZ</p>
AUTOR OPRACOWANIA	<p align="center">Maria Zakrzewska ; konserwator detalu architektonicznego i rzeźby nr dypl.823/1976, Rzeczoznawca ZPAP nr 78/1991</p>

GDAŃSK, 2018

Zawartość opracowania:

I.	HISTORIA I OPIS OBIEKTU	3
II.	STATUS OBIEKTU	5
III.	ZAKRES OPRACOWANIA	5
IV.	OPIS I OCENA STANU ZACHOWANIA	6
V.	ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE... ..	22
VI.	BADANIA STRATYGRAFIICZNE	23
VII.	ZAKRES PLANOWANYCH PRAC KONSERWATORSKICH.....	24
VIII.	TECHNOLOGIA PRAC KONSERWATORSKICH.....	25
IX.	SPECYFIKACJI TECHNICZNA WYKONANIA I ODBIORU PRAC.....	28

I. HISTORIA I OPIS OBIEKTU.

Fot.2. Plan sytuacyjny AMW , budynek nr 5 oznaczono strzałką
za <http://static2.s-trojmiasto.pl/zdjc/9/12/3000x0/128765-A>: fot.nr3 - fragment tablicy informacyjnej AMW

W listopadzie 1918 roku, Józef Piłsudski wydał rozkaz utworzenia Marynarki Polskiej. Miasto Gdynia rozpoczęło budowę portu wojennego w latach dwudziestych, port potrzebował jednak zaplecza. Na jego lokalizację wybrano część piaszczystego wzgórza w niewielkiej odległości od wsi Oksywie¹. Autorem projektu Zespołu Dowództwa Floty i Koszar Marynarki Wojennej RP na Oksywiu, sporządzonego w 1924 roku, był architekt Marian Lelewicz, profesor Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Kompleks budowano w latach 1924-1930 ale praktycznie jeszcze do połowy lat 30. ubiegłego wieku wznoszono kolejne obiekty.

Zespół zaprojektowano w klarownym układzie przestrzennym, wzorowanym na promienistych założeniach urbanistyki francuskiej. Styl budynków reprezentuje jeden z nurtów historyzmu początku XX w., tzw. klasycyzm akademicki. W zespole budynków Dowództwa Floty i Koszar Marynarki Wojennej RP na Oksywiu, obok budynków koszarowych znalazł się okazały gmach Dowództwa Floty, stołówka i świetlica marynarska, budynek łaźni koszarowej, budynek bramny, tzw. "Trzy Bramy", domy mieszkalne dla oficerów i podoficerów, Dom Dowódcy Floty, zwany potocznie "Willą Unruga", gmach Komendy Centrum Wyszkożenia Specjalistów Floty, szpitalmorski (obecnie przychodnia specjalistyczna) czy blok szkoleniowy, zwany "budynkiem pod zegarem".

¹ Oksywie jest najstarszą osadą mieszczącą się na terenie dzisiejszej Gdyni. Zachowały się następujące zapisy nazwy: *Oxsiua*, *Oxive*, *Okciua*, *Oxue*, *Oxivia*, *Oxiuia*, *Oxiwia*, *Oxiew*, *Oxivija*, kaszubskie *Oksëwié*, i niemieckie *Oxhöft*

Ten zachowany, niezwykle ciekawy układ przestrzenny zakłócają nieco dodatkowe, współczesne budynki wznoszone w okresie powojennym w związku z potrzebami rozrastającej się uczelni. Jednym z nich jest okazały **budynek administracyjny nr 5** znajdujący się przy ulicy Śmidowicza zbudowany w roku **1953**.

Fot.3 Budynek nr 5 wpisany w pierwotne założenie za:<http://fotopolska.eu/557262,foto.html?o=b53145>

Fot.2 Budynek nr 5, wejście główne do zespołu budynków Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej – fot. z roku 1982; za http://fotopolska.eu/Gdynia/b53145,Akademia_Marynarki_Wojennej_im_Boha..

Autor projektu starał się nawiązać wysokością i kubaturą budynku do obiektów istniejących, jednak sposób wykończenia budynku, czy brak spadzistych dachów to typowy przykład modernizmu socrealistycznego . Przynależność do tego nurtu sygnalizuje mocna, kubiczna bryła budynku, regularne rozplanowanie bocznych skrzydeł, tworzących ograniczone przestrzenie przed

i za budynkiem a tym samym nadające budynkowi charakter autonomicznego obiektu. Ograniczenie do minimum ilości detalu, duże płaskie i jednolite powierzchnie elewacji, proste okna z małą ilością podziałów, stosowanie surowych materiałów (tynk, beton, kamień, stal), podkreślały w latach 60-tych XX wieku nowoczesny a zarazem funkcjonalny charakter stylizacji. Monumentalny portyk z potrójnymi otworami wejściowymi na osi głównego budynku akcentuje urzędową funkcję obiektu a dekoracje metaloplastyczne, kraty z motywami marynistycznymi w naświetlach drzwi czy w kratkach okien parteru, wskazują, że budynek ma silny związek z morzem co potwierdza napis na czole portyku.²

II. STATUS OBIEKTU

Budynek nr 5 objęty zakresem niniejszego opracowania mimo, że jest budynkiem współczesnym, zbudowanym w połowie XX wieku, przynależy do historycznego kompleksu obiektów Akademii Marynarki Wojennej objętych ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków województwa pomorskiego z dnia **22.02.2010 pod nr 1859**.

Cały zespół budynków znajduje się na terenie zamkniętym na mocy decyzji Nr 264/ MON Ministra Obrony Narodowej. Aktualnie właścicielami i użytkownikami kompleksu jest Akademia Marynarki Wojennej a w najstarszych budynkach kompleksu mieści się również Komenda Portu Marynarki Wojennej .

Budynek nr 5 znajduje się na działkach nr 2098, 1622, 2116

III. ZAKRES OPRACOWANIA

W opracowaniu określono **zakres prac konserwatorskich** jakie należy przeprowadzić na elewacjach budynku nr 5 w trakcie planowanych prac remontowych.

Opracowanie zakresu prac konserwatorskich poprzedzono oględzinami obiektu i badaniami prowadzonymi pod kątem określenia pierwotnej kolorystyki elewacji i pierwotnie użytych materiałów .

Zakres prac konserwatorskich obejmie:

- 1. konserwację powierzchni tynkowanych elewacji i konserwację detalu architektonicznego** gzymsy, pilastry, tralki tarasów,
- 2. konserwację elementów kamiennych:** okładziny elewacji portyku wykonane z piaskowca, granitowe okładziny podestu wejścia głównego wraz z granitowymi stopniami,
- 3. konserwację elementów metalowych,** kraty okien parteru, osłony drzwi i naświetli portyku, latarnie, uchwyty do chorągwi, litery napisu nad głównym wejściem.

---

² Niestety, nie udało mi się dotrzeć do informacji na temat autora projektu

Zakres pozostałych prac remontowych zawarto w projekcie budowlanym, prace te obejmą:

- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i ocieplenia ścian fundamentowych,
- wykonanie remontu studni doświetlających przy oknach piwnicznych
- rozbiórkę istniejącej i wykonanie nowej opaski wokół budynku,
- wymianę uszkodzonych obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych,
- wymiany okien,
- wymianę instalacji odgromowej,
- renowację bram wjazdowych,
- wymiana drzwi wejściowych : głównych i od strony dziedzińca,
- wymianę przyłączy sanitarnych do budynku (w zakresie wymiany przyłączy kanalizacyjnych znajdujących się po prawej stronie od wejścia głównego),
- remont balkonu od strony ul. Śmidowicza
- wymianę warstw tarasowych łącznika budynku nr 5 z budynkiem nr 10

Projekt zakłada również sposób dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez;

- wykonanie podjazdu dla wózków inwalidzkich, w obrębie wejścia głównego od strony ul. Śmidowicza,
- instalację zewnętrznej windy przystosowanej dla osób niepełnosprawnych od strony dziedzińca wewnętrznego, w linii okien klatki schodowej przy wschodnim skrzydle, (winda przeszklona w konstrukcji stalowej, kotwionej samonośnej),

IV. OPIS OBIEKTU I OCENA STANU ZACHOWANIA

Rozłożysty budynek tworzą zespolone kubatury części głównej wraz z dwoma skrzydłami, które od strony północnej wspólnie ze skrzydłami budynku nr 10 wyznaczają obszerny, wewnętrzny dziedziniec. Dobudowany - do północnej elewacji wschodniego skrzydła - parterowy łącznik zapewnia komunikację z budynkiem **nr 10**.

Budynek nr 5 to obiekt trzypiętrowy, murowany, wzniesiony w konstrukcji tradycyjnej z cegły ceramicznej pełnej, wiązanej zaprawą wapienną, podpiwniczony, elewacje pokryte tynkiem cementowo-wapiennym. Elewacje od strony ulicy Śmidowicza osiowe, symetryczne, na cofniętej elewacji środkowej umieszczone zostało wejście główne w formie portyku do którego prowadzą granitowe stopnie. Na wysuniętej kubaturze portyku znajduje się taras ograniczony tralkową balustradą z granitowymi nakrywami, podobna balustrada pojawia się na dachu/tarasie łącznika zachodniego. Strefa wejścia jest najbardziej dekoracyjnym elementem elewacji. Budynek, tak jak

Inne budynki projektowane w manierze „socmodernizmu”, ma wyraźnie zaznaczony podział na trzy poziome strefy; wysoką partię cokołową - podkreśloną wydatnymi gzymsami i rytmem prostych arkad tworzących podcienia wzdłuż całej części środkowej budynku, prostą partię środkową rozbitą rytmem jednakowych otworów okiennych oraz rozbudowanym zwieńczeniem ponad gzymsem okapowym w postaci pełnej balustrady (rodzaj attyki) osłaniającej dach. Cofnięte łączniki klatki schodowej z oknami typu porte-fenetre, łamią monotony rytm okien centralnej elewacji i prowadzą do bocznych, symetrycznych, masywnych skrzydeł budynku. Środkowe partie elewacji skrzydeł potraktowano bardziej dekoracyjnie, zdobi je rytm pilastrów z prostymi impostami przenikającymi przez gzyms aż do strefy attyki. Dekoracyjne elementy metaloplastyczne w postaci krat okiennych i drzwiowych, latarni, emblematów, symboli marynistycznych czy liter napisu nie wpływają na kształt architektoniczny budynku, podkreślają natomiast przeznaczenie budynku i dokumentują okres w jakim budynek powstał – są bowiem charakterystycznymi elementami wystroju budynków powstających w Polsce w latach 50-tych i 60-tych XX wieku.

fot.3 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., widok na elewację południową (od strony zachodniej).

fot.4 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., widok na elewację południową (od strony wschodniej).

fot.5 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., skrzydło zachodnie, widok od strony ulicy.

fot.6 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni.,skrzydło wschodnie – widok od strony ulicy.

fot.7 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., fragment elewacji głównej z reprezentacyjnym wejściem.

fot.8 - 9 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., wejście główne

fot.9 Podest i stopnie głównego wejścia.

fot.10 -12 Okładzina portyku, poniżej stan zachowania tarasu, widoczne uszkodzenia okładzin i tralek

fot.13 - 17 Wejście główne, widoczne odspojenia okładziny granitowej, zabrudzenia piaskowca i metalu

fot.14

fot.15

fot.16

fot.17

fot.18-20 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., kraty w oknach parteru elewacji południowej,

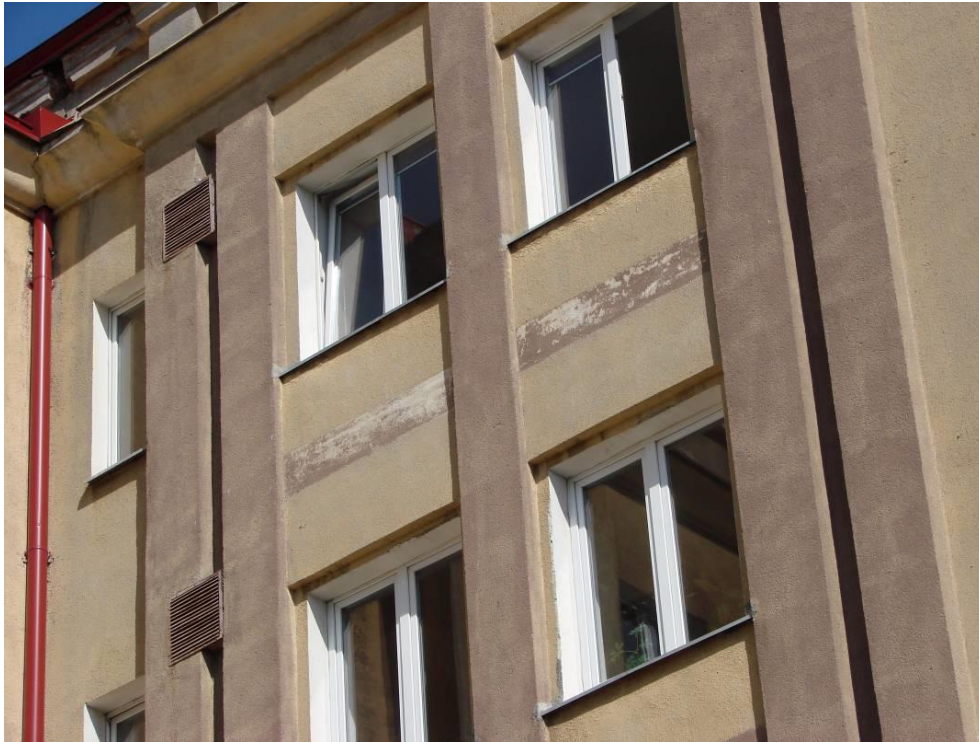

fot.20

fot.21 Balustrady w zmniejszonych oknach łącznika

fot.22 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni, widok na elewcję wschodnią zachodniego skrzydła budynku, widoczne wtórnje dekorowane, malowane płyciny podokienne zakłcają pierwotną koncepcję kolorystyczną

fot.23 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., ujawniona szczelina dylatacyjna na elewacji frontowej

fot.24 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., widok na elewacje od strony wewnętrznego dziedzińca.

fot.25 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., widok na elewację skrzydła zachodniego od dziedzińca.

fot.26 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., widok na elewcję od dziedzińca

fot.27 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., łącznik prowadzący do budynku nr 10

fol.28 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., fragment zwieńczenia elewacji frontowej, widoczne spękania, zabrudzenia i wtórne warstwy przemalowań w obrębie gzymsów, przestrzeń między gzymsami pokryta wtórnie cementowym tynkiem nakrapianym (barankiem).

fol.29 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., strefa cokołowa, zniszczenia spowodowane podciąganiem wody, ujawniające się powyżej lastrykowego cokołu – w strefie wysychania, świadcza o nieskutecznej izolacji budynku

fot.30 -32 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., strefa cokołowa, zniszczenia spowodowane podciąganiem wody, ujawniające się powyżej lastrykowego cokołu – w strefie wysychania, świadcza o nieskutecznej izolacji budynku, widoczne cementowe, wcześniejsze naprawy

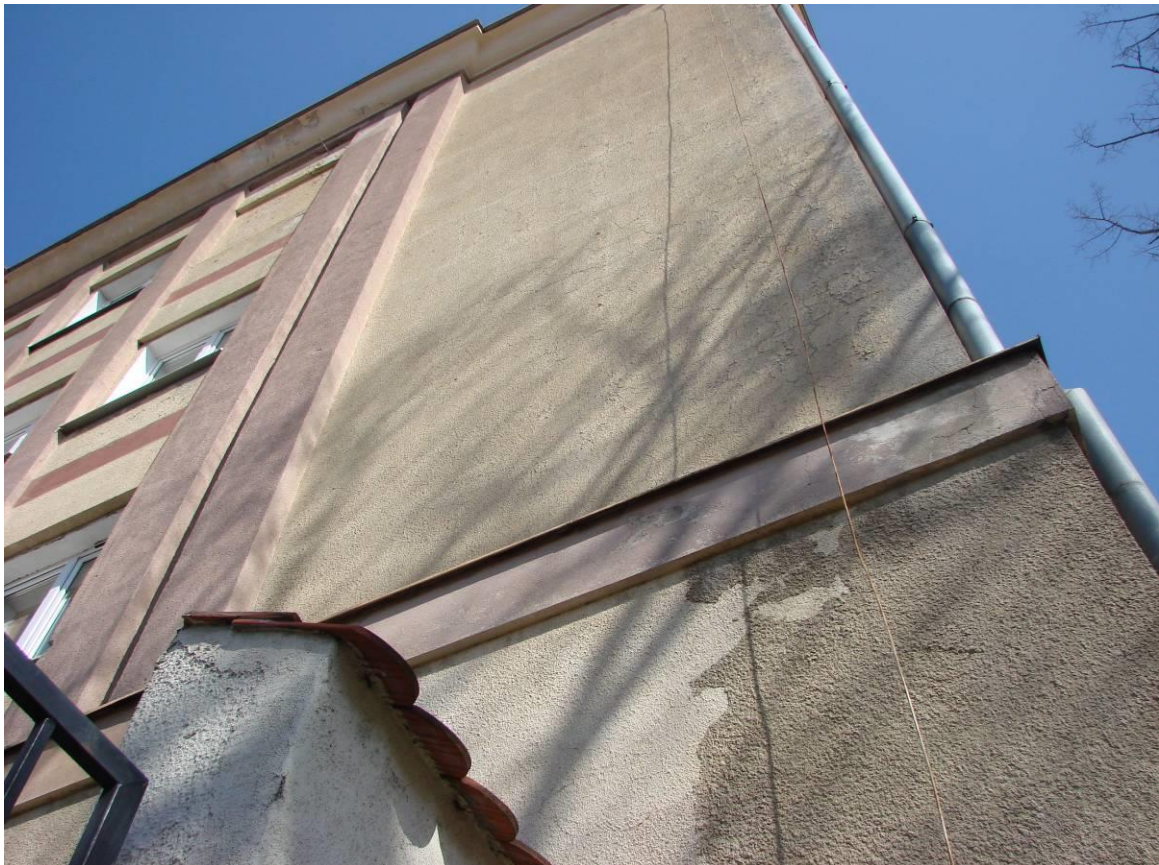

fot.31

fot.32

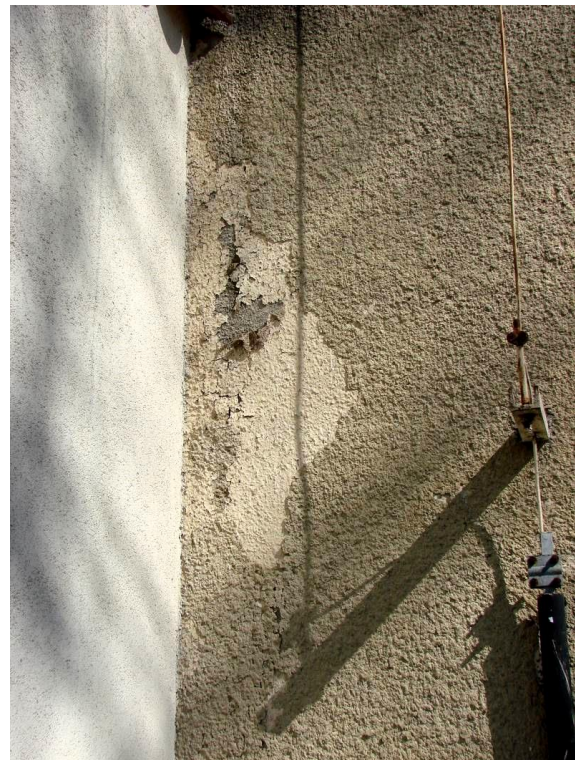

fot.33-35 Budynek nr 5 AMW przy ul.Śmidowicza w Gdyni., naturalne odkrytki ujawniają pierwotne opracowanie warstw wykończeniowych elewacji – jasny, gładko zatarty drobnoziarnisty tynk cementowo-wapienny.

fot.34

fot.35

Obecny stan **zachowania wszystkich elewacji budynku** ogólnie ocenić można jako średni. Dobrze zachowała się cała bryła architektoniczna i artykulacja elewacji ale techniczny stan zachowania materiałów na nich występujących nie jest zadowalający.

Powierzchnie tynkowane (w tym pilastry) w przeszłości wielokrotnie naprawiane - głównie w partiach cokołowych, przez uzupełnianie zaprawami cementowymi, na wielu płaszczyznach widoczny naniesiony wtórny cementowy „baranek”. Elewacje malowane szczelnymi farbami emulsyjnymi, które w partiach przyziemia łuszczą się, w obrębie rur spustowych widać zazielenienia powierzchni spowodowane rozwojem glonów oraz zniszczenia mrozowe spowodowane zawilgoceniem murów przez nadmiar wody wnikałej w mury z uszkodzonych rur spustowych.

Gzymsy międzykondygnacyjne i gzymsy wieńczące znajdują się w stanie ogólnie dobrym, z niewielkimi pęknięciami i ubytkami. Gzymsy były przynajmniej trzykrotnie przemalowane farbą emulsyjną.

Granitowe bloki stopni głównego wejścia zachowane dość dobrze, z niewielkimi ubytkami, powierzchnia stopni zabrudzona, kilka płyt licujących spocznik wejścia odspoilo się.

Płytki piaskowca będące okładziną portyku głównego wejścia, są mocno zabrudzone, partie pod literami napisu przebarwione produktami korozji spływającymi ze stalowych liter.

Stan zachowania elewacje skrzydeł bocznych podobny.

Stan zachowania **stolarki okiennej** nie jest zadowalający, część okien wymieniona została na okna z PCV, docelowo cała stolarka okienna przeznaczona jest do wymiany, Stolarka okienna elewacji malowana była na biało.

Stolarka drzwiowa - zewnętrzna - wtórna, co potwierdza fotografia z roku 1982 dołączona do opracowania

V. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Obiekt wpisany do rejestru zabytków objęty jest pełną ochroną konserwatorską co obliguje Inwestora do zachowania charakteru budynku tzn., bryły i kubatury budynku, kształtu /geometrii/ dachu, detali architektonicznych, kształtu, proporcji i ilości otworów okiennych i drzwiowych a także do ochrony pierwotnego zamysłu architektonicznego dotyczącego sposobu wykończenia powierzchni elewacji tj. rodzaju, faktury i kolorystyki użytych wypraw elewacyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe założono co następuje:

- Prace konserwatorskie i budowlano konserwatorskie przy elewacjach powinny zmierzać do odtworzenia pierwotnego wyglądu elewacji:
- Bryła i kubatura budynku pozostają bez zmian, w kształcie zaprojektowanym przez architekta, jedynie podest wejścia głównego zostanie od strony zachodniej uzupełniony o podjazd dla osób niepełnosprawnych,
- Należy zachować istniejące na elewacji elementy oryginalne takie jak kraty okien okładziny kamienne, schody granitowe,
- Wskazane by opierzenia i parapety wykonać z niemalowanej blachy powlekanej malowanej, wskazane jest zachowanie pierwotnych żeliwnych fragmentów rur spustowych,
- Nową stolarkę okienną i drzwiową należy zaprojektować na podstawie istniejących w budynku przykładów stolarki oryginalnej, drewnianej. Docelowo należy przewidzieć wymianę wszystkich drzwi i okien plastikowych na okna drewniane.
- Nowe elementy tj. winda czy balustrady podestu dla niepełnosprawnych wykonać należy z materiałów współczesnych,

VI. OKRESLENIE PIERWOTNEJ KOLORYSTYKI ELEWACJI - BADANIA STRATYGRAFICZNE

Jak wynika z opisu stanu zachowania budynków elewacje były kilkakrotnie naprawiane i malowane. W celu określenia pierwotnej kolorystyki budynku dokonano oględzin elewacji fotografując naturalne odkrywki oraz pobrano próbki – w miejscach uszkodzonych. Pobrane próbki oglądano pod mikroskopem w celu ustalenia ilości i barwy warstw.

Na podstawie badań budynku nr 5 stwierdzam, że elewacje budynku były monochromatyczne, malowane farbą wapienną w kolorze jasnego, chłodnego ugru, zbliżonego do piaskowca, tym samym kolorem malowane były powierzchnie gładkie i fakturalne, strefa cokołowa mogła być nieco ciemniejsza - jednak na wykonanych odkrywkach nie znaleziono śladów pierwotnego opracowania. Budynek pierwotnie był pokryty tynkiem gładkim w kolorze szarym, fakturalny baranek położono w trakcie kolejnych remontów.

Ostateczna kolorystyka określona zostanie w Projekcie. Powinna ona zostać wypracowana wspólnie z Przedstawicielami Inwestora, Autorów Projektu, Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przy udziale Miejskiego Konserwatora Zabytków. Nadmienić tutaj należy, że kolorystyka dotychczas remontowanych budynków była uzgadniana z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków co wymusza konieczność kompromisu między badaniami a wcześniejszymi uzgodnieniami.

VII. ZAKRES PLANOWANYCH PRAC KONSERWATORSKICH

Celem obecnie planowanych prac remontowo-konserwatorskich jest przywrócenie elewacjom i zachowanym na niej oryginalnym elementom, pełnej wartości technicznej. Wykonanie tych prac wpłynie znacząco na poprawę odbioru estetycznego budynku i tym samym pozwoli na właściwą ocenę walorów architektonicznych budynku.

1.ELEWACJE :

Prace konserwatorskie przy elewacji powinny zostać poprzedzone wykonaniem izolacji budynku zgodnie Projektem budowlanym.

Przed rozpoczęciem prac należy usunąć z elewacji wszystkie zbędne, wtórne instalacje oraz wtórne kraty

Zabiegom konserwatorskim należy poddać:

- powierzchnie tynkowane,
- elementy sztukatorskich /gzymsy, opaski, tralki balustrady nad tarasem wejścia/,
- elementy kamienne – okładzinę z piaskowca w obrębie portyku wejścia, granitowe schody wejścia głównego,
- oryginalne kraty okien parteru (12szt.) i kraty pod oknami okien łączników 4 szt., oryginalne kratki wentylacyjne widoczne na elewacjach

Uwaga: Prace przy elewacjach należy prowadzić wg technologii podanej w Programie Prac Konserwatorskich, pozostałe prace w tym wymian okien wg Projektu.

VIII. TECHNOLOGIA PRAC KONSERWATORSKICH

1. Konserwacja powierzchni tynkowanych – powierzchnie płaskie, pilastry, attyki, gzymsy

Zakres prac dotyczy wszystkich elewacji budynku: należy usunąć tynki odspojone i osypujące się, zdezynfekować powierzchnię ścian w partiach przyziemia, wykonać niezbędne wzmocnienia i naprawy ścian, odtworzyć brakujące partie tynków, poddać pracom konserwatorskim istniejący detal architektoniczny, opracować kolorystycznie powierzchnię tynków i detalu architektonicznego. Prace należy prowadzić w następującej kolejności:

- 1.1 **usunąć z powierzchni tynków warstwy farb i cementowego "baranka"** naniesione podczas poprzednich remontów, czyszczenie prowadzić mechanicznie i stosując preparaty do usuwania warstw malarskich, z zachowaniem ostrożności tak by nie niszczyć powierzchni pierwotnych tynków.
- 1.2 po oczyszczeniu tynkowanych elewacji należy **ocenić stan zachowania tynków** na całej elewacji i wyznaczyć obszary jego usunięcia lub wzmocnienia,
- 1.3 **usunąć zdezintegrowane, odspojone tynki** w partiach wyznaczonych, przewiduje się usunięcie ok. 10% tynków z powierzchni płaskich, głównie tynki z partii cokołowej
- 1.4 **wykonać naprawy odsłoniętego spod tynku ceglanego muru, jeśli zajdzie taka potrzeba** – zakłada się ok.10% powierzchni do naprawy
- 1.5 **wypełnić ujawnione spękania muru** preparatami do iniekcji lub wykonać przemurowania a w razie potrzeby wykonać kotwienia spękań, stosować kotwy z materiałów nierdzewnych lub tzw. kotwy chemiczne
- 1.6 ujawnioną na elewacji frontowej **szczelinę dylatacyjną** wypełnić materiałem elastycznym
- 1.7 **wzmocnić pozostawione partie tynków** hydrofilnym preparatem wzmacniającym do podłoża mineralnych piaszczących się i zwiertzałych, np. preparaty na bazie estrów kwasu krzemowego, czteroetoksylanów..,
- 1.8 **ubytki w zachowanych tynkach** uzupełnić tynkiem mineralnym o właściwościach zbliżonych do tynku oryginalnego (struktura, kolor, faktura powierzchni), wskazane zaprawy trasowe .
- 1.9 **w partiach cokołowych wykonać tynki wodoodporne / po zabiegach naprawczych /**, stosować tynki na bazie spoiw hydraulicznych,
- 1.10 po naprawie i uzupełnieniu tynkowanych powierzchni należy ocenić jednorodność podłoża. W wypadku dużych różnic fakturalnych należy **nanieść na całą powierzchnię tynku cienką warstwę tynku drobnoziarnistego**. Tynk taki przekryje drobniejsze rysy i ujednotoci powierzchnię starego tynku i nowych uzupełnień, można zastosować cienkowarstwowe zaprawy tynkowe /mineralne/ o drobnej fakturze, naturalnego, zacieranego tynku. Nie należy stosować przypadkowych szpachlówek czy gładzi, zastosowana warstwa winna mieć bowiem dobre właściwości dyfuzyjne, a to zapewniają

materiały produkowane pod kątem potrzeb obiektów zabytkowych (tynku nie należy nanosić na elementy profilowane, - w tych miejscach należy wykonać gruntowanie lub w razie potrzeby uzupełnienie odpowiednią zaprawą a następnie w wypadku gdy powierzchnia okaże się w miarę jednorodną należy nanieść warstwę gruntu wyrównującą chłonność podłoża. Grunt musi być „kompatybilny” z farbą przewidzianą do ostatecznego malowania czyli polecany przez producenta farb, które Wykonawca zamierza zastosować na obiekcie.

1.11 wykonać wzmocnienia i naprawy gzymsów w technologiach tradycyjnych /zaprawy mineralne w razie potrzeby uszlachetniane dodatkami poprawiającymi ich przyczepność, można dobrać gotowe materiały przeznaczone do naprawy elementów zabytkowych na bazie zapraw trasowych, **gzymsy i tynki cokołu należy wykonać z zaprawy wodoodpornej dostarczanej przez tych samych producentów,**

1.12 pomalować tynkowane powierzchnie elewacji, pilastry i gzymsy farbami przeznaczonymi do malowania elewacji obiektów zabytkowych np. farbami silikatowymi lub modyfikowanymi farbami silikonowymi o właściwościach hydrofobowych a jednocześnie o dobrych właściwościach dyfuzyjnych. Użycie dobrych, dyfuzyjnych farb o właściwościach hydrofobowych poprawi bilans cieplny budynku – elewacja sucha jest elewacją cieplejszą, bilans cieplny poprawić może również wykonanie izolacji stropów piwnic i dachów.

Kolorystyka : według PROJEKTU

UWAGA: przed malowaniem elewacji należy wykonać próby na obiekcie, które powinny zostać zatwierdzone przez Komisję z udziałem przedstawiciela Inwestora, Projektanta i Miejskiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków / obiekt wpisany do rejestru zabytków /.

2. Konserwacja elementów drewnianych,

Zakres prac: dotyczy 1 przykładu pierwotnej stolarki okiennej /wraz z okuciami/.

2.1 usunąć z powierzchni stare powłoki farb olejnych przy pomocy preparatów zmiękczejących, usuwanie prowadzimy ostrożnie zachowując warstwy oryginalne, które mogą posłużyć do odtworzenia pierwotnej kolorystki elementów drewnianych, szczególną ostrożność zachować przy usuwaniu powłok z dekoracji ornamentalnych,

2.2 przeprowadzić dezynfekcję i dezynsekcję wszystkich elementów drewnianych, w celu likwidacji szkodników drewna,

2.3 w miejscach osłabionych, "zjedzonych" przez owady przeprowadzić impregnację wzmacniającą strukturę drewna np. roztworem żywicy termoplastycznej (stężenie dobrane doświadczalnie),

2.4 wykonać naprawę i wzmocnienie wiązań stolarskich (klejenie klejem stolarskim, , kołkowanie, wstawki nowego drewna).,

2.5 wykonać klejenie pęknięć drewna z wypełnieniem większych szczelin klejkami drewna (klejenie klejem stolarskim,) ,

2.6 pomalować powierzchnie drewniane – siła krycia i odcień koloru wg oryginalnych „wymalowań” odkrytych na elementach drewnianych w trakcie prac, **wstępnie przyjęto kolor biały**. Proponujemy zastosowanie tradycyjnych bejc i farb na bazie oleju lnianego – w tamtym okresie, stosowane były farby z naturalnym „olejnym” połyskiem,

3. Konserwacja elementów metalowych

Zakres prac: dotyczy zachowanych metalowych, stalowych krat okien piwnicznych, naświetli drzwiowych, liter napisu nad wejściem głównym, latarni portyku i uchwytów chorągwi oraz aplikacji /emblematów/ wykonanych z blachy miedzianej.

3.1 Usunięcie luźnych produktów korozji – chemicznie lub mechanicznie,

3.2 Oczyszczenie powierzchni metalu – pasty na bazie kwasu ortofosforowego z dodatkiem inhibitora oraz pasty zobojętniające.

3.3 Wykonanie powłoki ochronnej zapobiegającej dalszemu korodowaniu (farby z dodatkami inhibitora korozji ewent. roztwór taniny po wyschnięciu zabezpieczony warstwą twardego mikrowosku).

3.4 Elementy miedziane - emblematy, wyczyścić przy pomocy pasty polerskiej i zabezpieczyć powierzchnię preparatami na bazie twardych mikrowosków .

4. Konserwacja elementów kamiennych

Zakres prac: dotyczy okładziny z płyt piaskowca i granitowych stopni wejścia głównego

4.1. Płytki **piaskowca** o rustykalnej fakturze oczyścić przy pomocy drobnego kruszywa podawanego pod niewielkim ciśnieniem , sprawdzić przyczepność płyt i w razie konieczności wykonać klejenie i uzupełnienie szczelin i fug – kity i zaprawy na bazie spoiw mineralnych, trasowych.

Po wyschnięciu powierzchni piaskowca zabezpieczyć hydrofobowymi preparatami krzemooorganicznymi przeznaczonymi do hydrofobizacji kamieni – stosować preparaty przeznaczone do obiektów zabytkowych, bezbarwne nie przebarwiające kamienia.

4.2 Granit oczyścić wodą pod ciśnieniem, w razie potrzeby zastosować przegrzaną parę wodną i/lub preparaty przeznaczone do mycia powierzchni kamiennych (nie stosować kwasów organicznych ani nieorganicznych, które powodują rozluźnienie struktury kamienia, odspojone płyty przykleić klejem na bazie spoiw trasowych, ubytki kamienia uzupełnić metodą flekowania.

IX. SPECYFIKACJI TECHNICZNA WYKONANIA I ODBIORU PRAC KONSERWATORSKICH

1. Prace przy obiekcie powinny zostać przeprowadzone przez firmę konserwatorską lub budowlano-konserwatorską, która realizowała już prace o podobnym zakresie i która posiada osoby z uprawnieniami do pracy przy obiektach zabytkowych w tym technologia prac konserwatorskich.
2. Potencjalny Wykonawca prac powinien dokładnie zapoznać się z obiektem i w razie wątpliwości zadać pytanie zamawiającemu przed terminem złożenia oferty.
3. Prace konserwatorsko-budowlane przy elewacjach i zachowanych elementach zabytkowych należy wykonać **wg. technologii podanej w Projekcie i w Programie Prac Konserwatorskich.**
4. Prace prowadzić w temperaturach całodobowo dodatnich powyżej +5 stopni C.
5. Przed rozpoczęciem prac należy sporządzić harmonogram prac i uzgodnić go z Zamawiającym.
6. Przywoływane w programie materiały są materiałami przykładowymi; dopuszczalne są inne rozwiązania równoważne (nie gorsze niż zaproponowane), wskazane jest stosowanie rozwiązań bazujących na wyrobach systemowych (produkty jednej firmy).
7. Należy **ściśle przestrzegać zaleceń producentów** dotyczących sposobu aplikacji preparatów i ochrony pracowników.
8. Środki stosowane w trakcie prac konserwatorskich nie mogą należeć do grupy szkodliwych bądź uciążliwych dla środowiska naturalnego.
9. Wszystkie **decyzje w trakcie prac w tym te dotyczące zmian technologii i zakresu prac konserwatorskich**, powinny być podejmowane Komisyjnie z udziałem Przedstawicieli Inwestora, Autorów Projektu i Nadzoru Konserwatorskiego z ramienia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
10. Przebieg prac objętych programem konserwatorskim należy opisać w **dokumentacji powykonawczej**. Dokumentacja zawierać musi opis obiektu przed rozpoczęciem prac wraz ze szczegółową oceną stanu zachowania poszczególnych elementów oraz opis wykonanych badań, opis przebiegu wykonania prac i zabiegów przeprowadzonych na

obiekcie wraz z opisem zastosowanych technologii oraz dokumentację fotograficzną przebiegu prac w tym tzw. robót zakrytych .

11. **Odbiór prac** dokonywany będzie komisyjnie z udziałem Przedstawicieli Inwestora, Autorów Projektu i Nadzoru Konserwatorskiego z ramienia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.